

Αγίου Συμεών του νέου Θεολόγου

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'. Περί εξομολογήσεως.

1. Ἐπέταξας τῇ εὐτελείᾳ ἡμῶν, πάτερ καὶ ἀδελφέ, ἐρωτηματικῶς εἶπεῖν σοι, «εἰ ἄρα ἐνδέχεται εἰς μονάζοντας τινὰς ἐξαγγέλειν τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν ἱερωσύνην μὴ ἔχοντας», προσθεῖς καὶ τοῦτο· «ἐπειδὴ ἀκούομεν τὴν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐξουσίαν τοῖς ἱερεῦσι δίδοσθαι μόνοις». Καὶ ταῦτα μὲν τῆς σῆς φιλοθέου ψυχῆς καὶ τοῦ διαπύρου πόθου καὶ φόβου τὰ ῥήματα καὶ ψυχωφελῆ ἐρωτήματα. Ἡμεῖς δὲ ἀπεδεξάμεθά σου μὲν τὴν πρὸς τὰ καλὰ πρόθεσιν ὅτι ζητεῖς μανθάνειν περὶ θεῶν καὶ ἱερῶν πραγμάτων, ἡμεῖς δὲ οὐχ οἴοι τε τοιαῦτα διακρίνειν καὶ γράφειν ἐσμέν καὶ διὰ τοῦτο σιωπᾶν ἐβουλόμεθα· τό γάρ πνευματικοῖς πνευματικά συγκρίνειν τῶν ἀπαθῶν καὶ ἀγίων ἐστὶν ἀνδρῶν, ὧν ἡμεῖς κατὰ πολὺ βίῳ καὶ λόγῳ καὶ ἀρεταῖς διεστήκαμεν.

2. Ἄλλ' ἐπεὶ «ἐγγύς» ὡς γέγραπται «Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν ἐν ἀληθείᾳ» τοῦτον κἀγὼ ὁ ἀνάξιος ἐπικαλεσάμενος ἐν ἀληθείᾳ ταῦτά σοι οὐ δι' ἐμῶν λόγων, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς θείας καὶ θεοπνεύστου γραφῆς λέξω, οὐ διδάσκων ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας περὶ τῶν ἐπερωτηθέντων μοι φέρων ἐξ αὐτῆς σοι, ἵνα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κρημνῶν τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἀκούοντάς μου διατηρήσω, τοῦ τε τοῦ τό τάλαντον κατακρύψαντος καὶ τοῦ ἀναξίως τὰ θεῖα καὶ κενოდόξως μᾶλλον δὲ ἐσκοτισμένως ἐκτιθέντος δόγματα.

Πόθεν οὖν τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ποιήσωμεν ἢ ἐκ τῆς ἀνάρχου τῶν πάντων ἀρχῆς; Τοῦτο γὰρ ἄμεινον, ἴν' ἢ καὶ τὰ λεγόμενα βέβαια. Οὐ γὰρ παρ' ἀγγέλων ἐκτίσθημεν, οὐδέ παρὰ ἀνθρώπων ἐμάθομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἄνωθεν σοφίας εἶτ' οὖν τῆς διὰ τοῦ πνεύματος χάριτος μυστικῶς ἐδιδάχθημεν καὶ καθ' ὥραν αἰεὶ διδασκόμεθα, ἦντινα καὶ νῦν ἐπικαλεσάμενοι λέξωμεν ὧδε, τὸν τρόπον πρότερον τῆς ἐξαγορεύσεως καὶ τὴν δύναμιν ἐξειπόντες.

3. Ἐξαγόρευσις τοίνυν οὐδέν ἄλλο ἐστίν ἢ χρεῶν ὁμολογία εἶτ' οὖν ἐπίγνωσις σφαλμάτων καὶ ἀφροσύνης ἰδίας ἥγουν πτωχείας κατάγνωσις· καθὼς ἐν εὐαγγελίοις παραβολικῶς εἶπεν ὁ Κύριος· «δανειστῆ τινι», φησίν, «ἦσαν δύο χρεωφειλέται καὶ ὁ μὲν εἷς ὤφειλεν αὐτῷ δηνάρια πεντήκοντα, ὁ δὲ ἕτερος πεντακόσια· μὴ ἐχόντων οὖν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο». Τοιγαροῦν ἅπας πιστὸς χρεώστης ὑπάρχει τοῦ ἰδίου Δεσπότη καὶ Θεοῦ καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ ἔλαβε, τοῦτο δὲ καὶ ἀπαιτηθῆναι μέλλει ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ καὶ φρικτοῦ κριτηρίου αὐτοῦ, ὅτε γυμνοὶ καὶ τετραχλησμένοι ἅπαντες, βασιλεῖς ὁμοῦ καὶ πτωχοί, παριστάμεθα. Τίνα δὲ εἰσι τὰ δοθέντα ἡμῖν παρ' αὐτοῦ ἄκουσον. Πολλὰ μὲν οὖν ἄλλα ἅ οὐδεὶς ἀνθρώπων ἰσχύσει ἐναριθμῆσαι, τέως δὲ τὰ κρείττω καὶ τελεώτερα, τὴν ἐκ τῆς καταδίκης ἐλευθερίαν, τὸν ἐκ τοῦ μiasμοῦ ἁγιασμόν, τὴν ἐκ τοῦ σκότους πρὸς τὸ ἀνεκκλάητον αὐτοῦ φῶς πρόοδον, τὸ τέκνα καὶ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ κληρονόμους διὰ τοῦ θείου γενέσθαι βαπτίσματος, τὸ αὐτόν τόν Θεόν ἐπενδύσασθαι, τὸ μέλη γενέσθαι αὐτοῦ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λαβεῖν ἐνοικοῦν ἐν ἡμῖν, ὅπερ σφραγίς ὑπάρχει βασιλική, ἐν ἣ τὰ ἴδια πρόβατα σφραγίζει ὁ Κύριος – καὶ τί πολλά λέγω; – τὸ ὁμοίους καὶ ἡμᾶς αὐτοῦ ποιῆσαι καὶ ἀδελφούς καὶ συγκληρονόμους αὐτοῦ ἀπεργάσασθαι. Ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα πλείονα τούτων τοῖς βαπτιζομένοις εὐθύς ἀπὸ τοῦ θείου βαπτίσματος δίδονται, ἅτινα καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος θεῖον πλοῦτον καὶ κλῆρον κατονομάζει.

4. Αἱ δὲ ἐντολαὶ τοῦ Δεσπότη ὡσπερ τῶν ἀπορρήτων τούτων χαρισμάτων καὶ δωρεῶν ἐδόθησαν φύλακες, οἷα δὲ ὡσπερ τεῖχος πάντοθεν περικυκλοῦσαι τὸν πιστόν καὶ τὸν ἐναποκείμενον θησαυρόν ἐν τῇ ψυχῇ ἄσυλον διατηροῦσαι καὶ πᾶσιν ἐχθροῖς καὶ κλέπταις ποιοῦσαι ἀνεπιχείρητον. Ἀλλὰ γὰρ νομίζομεν φυλάττεσθαι παρ' ἡμῶν τὰς ἐντολάς τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀχθόμεθα, ἀγνοοῦντες ὅτι μᾶλλον παρ' ἐκείνων ἡμεῖς φυλαττόμεθα· Ὁ γὰρ τὰς τοῦ Θεοῦ τηρῶν ἐντολάς οὐκ ἐκείνας ἀλλ' ἐαυτὸν διατηρεῖ καὶ φυλάττει ἀπὸ τῶν ὀρωμένων καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, περὶ ὧν ὡς ἀναριθμήτων ὄντων καὶ φοβερῶν ὁ Παῦλος ἐδήλωσε λέγων· «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις», τὰ ἐν τῷ ἀέρι δηλονότι, τούτων ἀφανῶς αἰεὶ παρατασσομένων καθ' ἡμῶν.

Ὁ οὖν φυλάττων τὰς ἐντολάς φυλάττεται παρ' αὐτῶν καὶ τὸν ἐμπιστευθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ πλοῦτον οὐκ ἀπόλλυσιν· ὁ δὲ ἐκείνων καταφρονῶν γυμνός εὐρίσκεται καὶ εὐχείρωτος τοῖς ἐχθροῖς καὶ τὸν πλοῦτον ἀπολέσας ἅπαντα ὑπόχρεως τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότη γίνεται πάντων ἐκείνων ὧν εἶπομεν, ὑπὲρ ὧν ἀνταποδοῦναί τι ἢ ταῦτα εὐρεῖν δυνατόν οὐκ ἔστιν ἀνθρώπῳ· οὐράνια γὰρ εἰσι καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἦλθε καὶ καθ' ἐκάστην ἔρχεται κομίζων καὶ διανέμων αὐτὰ τοῖς πιστοῖς, καὶ ποῦ οἱ λαβόντες καὶ ἀπολέσαντες εὐρεῖν αὐτὰ πάλιν δυνησονται;

Ὅντως οὐδαμοῦ. Ὡς οὐδέ ὁ Ἀδάμ ἢ τίς τῶν ἐκείνου υἱῶν ἀνάκλησιν ἑαυτοῦ ἢ τῶν συγγενῶν ἴσχυσεν ἀπεργάσασθαι, εἰ μὴ ὁ ὑπὲρ φύσιν Θεός καὶ κατὰ σάρκα υἱός αὐτοῦ γεγονώς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐλθὼν κάκεῖνον καὶ ἡμᾶς τοῦ πτώματος ἐξήγειρε θεϊκῇ δυνάμει, Ὁ δὲ μὴ πάσας τὰς ἐντολάς ἀλλὰ τινὰς μὲν φυλάττειν δοκῶν, τινὰς δὲ προδιδούς γινωσκέτω ὅτι κἂν μιᾶς ἀμελήσῃ καὶ οὕτω τὸν πλοῦτον ὅλον ἀπόλλυσιν. Ὑπόθου γάρ μοι δώδεκα ἄνδρας ἐνόπλους εἶναι τὰς ἐντολάς καὶ κυκλόθεν ἵσταμένους καὶ μέσον αὐτῶν γυμνόν σε ὄντα φυλάττοντας· τοιοῦτους δὲ πάλιν ἄλλους μοι νόει περιστοιχοῦντας πάντοθεν καὶ ἐπικειμένους ἀντιπάλους πολεμιστάς καὶ λαβεῖν σε ζητοῦντας καὶ κατασφάζει εὐθύς. Εἰ οὖν εἷς ἐκ τῶν δώδεκα θελήματι οἰκείῳ καταπέσειε καὶ τῆς φυλακῆς ἀμελήσειε καὶ ὡς θύραν ἀνεωγμένην τῷ ἀντιπάλῳ τὸν τόπον αὐτοῦ ἐάσειε, τί τῶν λοιπῶν ἔνδεκα ἀνδρῶν τό ὄφελος ἔσται, τοῦ ἑνός μέσον εἰσελθόντος αὐτῶν καὶ σε ἀφειδῶς κατατέμνοντος, ὡς ἐκείνων μὴ ἐπιστραφῆναι δυναμένων πρὸς σὴν βοήθειαν; Εἰ γάρ καὶ ἐπιστραφῆναι θελήσουσι κάκεῖνοι ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων ἀναλωθήσονται. Οὕτως δὲ πάντως ἔσται καὶ ἐπὶ σοῦ μὴ φυλάσσοντος τὰς ἐντολάς. Ὑπὸ γάρ ἑνός τρωθέντος σου ἐχθροῦ καὶ καταπεσόντος πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ ἀφίπτανται ἀπὸ σοῦ καὶ κατὰ μικρὸν τὴν ἰσχύν ἀφαιρῆ, ἄλλως δὲ ὡς ἀγγεῖον οἴνου πεπλησμένον ἢ ἐλαίου, εἰ καὶ μὴ πάντοθεν διατρηθῆ, ἀλλ' ἐξ ἑνός μέρους μιᾶς γενομένης ὀπῆς ὅλον τό ἔνδον κατ' ὀλίγον ἀπόλλυσιν, οὕτω καὶ μιᾶς ἀμελῶν ἐντολῆς κατὰ μικρὸν καὶ τῶν ἄλλων ἀπασῶν ἐκπίπτεις, καθὼς φησιν ὁ Χριστός· «τῷ ἔχοντι δοθήσεται καὶ τὰ περισσευθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ἃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ», καὶ πάλιν· «ὁ λύσας μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων καὶ διδάξας – διὰ τῆς παραβάσεως δηλονότι – τοὺς ἀνθρώπους οὕτω ποιεῖν, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν». Καὶ ὁ Παῦλος· «ὦ γάρ τις ἠττηται, τούτω καὶ δεδούλωται», καὶ πάλιν· «τό δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία», καὶ οὐκ εἶπεν ὅτι ἦδε ἢ ἦδε, ἀλλὰ οἷα δ' ἂν καὶ εἶη ἡ ἁμαρτία, αὕτη κέντρον τοῦ θανάτου ἐστίν. Κέντρον δὲ τοῦ θανάτου τὴν ἁμαρτίαν καλεῖ, ὅτι οἱ τιτρωσκόμενοι θνήσκουσιν. Ἔστιν οὖν πᾶσα ἁμαρτία πρὸς θάνατον, «ἅπαξ γάρ ὁ ἁμαρτήσας, ὡς ὁ Παῦλος φησιν, ἤδη τέθνηκεν», ὑπόδικος γεγονώς χρέους καὶ ἁμαρτίας, ὑπὸ τῶν ληστῶν ἐαθεὶς κείμενος.

5. Ὁ οὖν ἀποθανὼν τί ἄλλο εἰ μὴ τό ἀναστῆναι ἐπιποθεῖ καὶ ὁ χρεωστῶν καὶ μὴ ἔχων ἀποδοῦναι εἰ μὴ τό λύσιν τοῦ χρέους λαβεῖν καὶ μὴ εἰς φυλακὴν βληθῆναι, ἕως ἂν τό ὄφλημα ἀποδῶ, ὅπερ καὶ διὰ τό μὴ ἔχειν οὐδέποτε τῆς αἰωνίου φυλακῆς ἦγουν τοῦ σκότους ὑπεξελεύσεται. Οὕτως καὶ ὁ ὑπὸ τῶν νοητῶν ληστῶν συνστριβεῖς πάντως ἰατρόν ζητεῖ πρὸς αὐτόν ἐλθεῖν συμπαθῆ τε καὶ εὐσπλαγχνον. Οὐ γάρ ἔχει ζέοντα τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν ἑαυτῷ, ἵνα πρὸς τὸν ἰατρόν ἐκεῖνος μᾶλλον πορεύσῃται, ἀλλ' ὑπὸ τῆς καταφρονήσεως τὴν τῆς ψυχῆς δύναμιν ἐκλυθεῖς κεῖται θεάμα φρικτόν καὶ ἐλεεινόν τοῖς ὀρώσι καλῶς, μᾶλλον δὲ πνευματικῶς τὰ ψυχικά παραπτώματα. Ὁ τοίνυν δοῦλος γεγονώς διὰ τῆς ἁμαρτίας τῷ διαβόλῳ - «οὐκ οἴδατε γάρ φησιν ὅτι δοῦλοι ἐστε ὧ ὑπακούετε εἴτε δικαιοσύνης εἰς δικαιοσύνην εἴτε ἀνομίας εἰς ἀνομίαν» - καὶ εἰς καταγέλωτα τοῦ Πατρὸς καὶ Θεοῦ, καταπάτημα δὲ τοῖς ἐχθροῖς τοῖς ἀποστατήσασιν ἀπὸ Θεοῦ ὁ τοιοῦτος γεγονώς καὶ γυμνός τῆς βασιλικῆς ἀλουργίδος καὶ μεμελανωμένος ἀπολειφθεῖς, ἀντὶ τέκνου δὲ Θεοῦ τέκνον τοῦ διαβόλου γενόμενος, τί διαπράξεται, ἵνα πάλιν ἐν κατασχέσει

γένηται ὧν περ ἐξέπεσεν; Πάντως ὅτι μεσίτην καί φίλον Θεοῦ ζητήσῃ καί δυνατόν εἰς τό ἀποκαταστήσαι αὐτόν ὡς τό πρότερον καί τῷ Θεῷ καί Πατρί καταλλάξαι αὐτόν. Ὁ γάρ τῷ Χριστῷ κολληθεὶς διὰ τῆς χάριτος καί μέλος αὐτοῦ γεγονώς καί υἱοθετηθείας αὐτῷ εἶτα τοῦτον ἀφείξῃ ὡς περ κύων εἰς τόν ἴδιον ἔμε τον ἐπιστρέψῃ, καί ἡ πόρνη γυναικί συμπλακῆ ἢ ἐτέρῳ σώματι συναφθῆ, ὡς τόν Χριστόν ἀτιμάσας καί ἐνυβρίσας μετὰ τῶν ἀπίστων κατακρίνεται, ἐπειδή κατὰ τόν θεῖον Ἀπόστολον «σῶμα Χριστοῦ ἐσμεν καί μέλη ἐκ μέρους». Ὁ οὖν συμπλεκόμενος τῇ πόρνη τά μέλη τοῦ Χριστοῦ μέλη πόρνης ποιεῖ. Ὁ δέ τοιαῦτα πεπραχῶς καί οὕτω παροργίσας τόν Δεσπότην αὐτοῦ καί Θεόν οὐ δύναται ἄλλως καταλλαγῆναι Θεῷ, εἰ μή διὰ μεσίτου ἀνδρός ἀγίου καί φίλου καί δούλου Χριστοῦ καί διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ κακοῦ.

6. Διά τοῦτο φύγωμεν τήν ἁμαρτίαν πρῶτον· εἰ γάρ καί ταύτης τῷ βέλει τρωθῶμεν, ἀλλά μή ἐγγρονίσωμεν, τῷ ἰῷ ταύτης ὡς μελίτη γλυκαινόμενοι, μηδέ ὡς ἄρκτος πληγεῖσα τό τραῦμα μεῖζον διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως ἐργασώμεθα, ἀλλ' εὐθύς πρὸς τόν πνευματικόν ἰατρόν δράμωμεν καί τόν ἰόν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως ἐξεμέσωμεν, τό δηλητήριον αὐτῆς ἀποπτύσαντες, καί ὡς ἀντιφάρμακον τά διδόμενα τῆς μετανοίας ἐπιτίμια σπουδαίως παρ' αὐτοῦ λάβωμεν καί μετὰ πίστεως ἀεὶ θερμῆς ταῦτα ἐπιτελεῖν καί ἐν φόβῳ Θεοῦ ἀγωνισώμεθα. Πάντες γάρ οἱ τόν ἐμπιστευθέντα πλοῦτον αὐτοῖς κενώσαντες ἅπαντα καί μετὰ πορνῶν καί τελωνῶν τήν πατρικὴν οὐσίαν καταναλώσαντες καί ὑπὸ πολλῆς αἰσχύνης τό συνειδὸς αὐτῶν κάτω νεῦον καί μηδέ ἀνανεῦσαι δυνάμενον ἔχοντες, ἀπαρρησίαστοι ὄντες ζητοῦσιν εἰκότως ἄνθρωπον Θεοῦ ἀνάδοχον γενέσθαι τοῦ χρέους αὐτῶν, ἵνα δι' αὐτοῦ προσέλθωσιν αὐτῷ, ὅπερ ὡς οἶμαι γενέσθαι ἀδύνατον ἄνευ μετανοίας εἰλικρινοῦς καί ἐπιπόνου τοῦ μέλλοντος ἢ καί βουλομένου καταλλαγῆναι Θεῷ. Οὐδέ γάρ ἠκούσθη ποτέ ἢ ἐν ταῖς θεοπνεύστοις γέγραπται γραφαῖς, ἵνα τις ἀναδέξηται ἁμαρτίας ἐτέρου καί ὑπὲρ αὐτῶν ἐκεῖνος ἀπολογησῆται μή ἀξιούς τῆς μετανοίας τοῦ ἡμαρτηκότος πρῶτον καί ἀναλόγους τοῦ εἴδους τῆς ἁμαρτίας ἐνδειξαμένου καί καταβαλλομένου τούς πόνους καί πεπονηκότος αὐτῆς τούς καρπούς· φησὶ γάρ ἡ πρόδρομος τοῦ Λόγου φωνή· «ποιήσατε καρπούς ἀξιούς τῆς μετανοίας καί μή δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, πατέρα ἔχομεν τόν Ἀβραάμ», ἐπειδή καί αὐτός ὁ Κύριος ἡμῶν περὶ τῶν ἀνοήτως διακειμένων οὕτως ἔφη· «ἀμὴν λέγω ὑμῖν, κἂν Μωσῆς κἂν Δανιὴλ στήσωνται, ὥστε ἐξελέσθαι υἱούς αὐτῶν καί θυγατέρας, οὐ μή ἐξέλωνται». Τί οὖν ποιήσομεν ἢ τίνα τρόπον πρὸς ἄφεσιν τοῦ χρέους καί ἀνάκλησιν τοῦ πτώματος οἱ μετανοῆσαι βουλόμενοι ἐπινοησόμεθα; Θεοῦ διδόντος ἀκούσατε, ἵνα πρὸς ἕκαστον ὑμῶν διαθήσομαι.

7. Μεσίτην, εἰ βούλει, καί ἰατρόν καί σύμβουλον ἀγαθόν ἐκζήτησον, ἵνα μετανοίας μὲν τρόπους τῇ ἀγαθῇ συμβουλῇ ἀρμαζόντως ὑπόθηται ὡς σύμβουλος ἀγαθός, ὡς ἰατρός δέ φάρμακον ἐκάστῳ κατάλληλον τραύματι ἐπιδώσει σοι, ὡς δέ μεσίτης δι' εὐχῆς καί τῆς πρὸς Θεόν ἐντεῦξεως ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκεῖνος πρόσωπον πρὸς πρόσωπον παραστάς ὑπὲρ σοῦ τό Θεῖον ἐξιλεώσεται. Μὴ οὖν κόλακα ἢ κοιλιόδουλον εὐρών σύμβουλον καί σύμμαχον ἀγωνίσῃ ποιῆσαι, ἵνα μή τῷ σῷ συνερχόμενος θελήματι οὐχὶ ὁ Θεός ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἄπερ σύ ἀποδέχῃ ταῦτα διδάξῃ σε καί μείνης πάλιν ὄντως ἐχθρὸς ἀκατάλλακτος, μηδέ ἄπειρον ἰατρόν, ὡς ἂν μή τῇ πολλῇ ἀποτομίᾳ καὶ ταῖς ἀκαίραις τομαῖς τε καί καύσεσιν εἰς

ἀπογνώσεως βυθόν παραπέμψη σε ἢ πάλιν τῇ ὑπερμέτρῳ συμπαθεία νοσοῦντα ἔαση σε καί ὑγιαίνειν οἴομενον, τό δεινότατον, τῇ αἰωνία παραδώσει σε κολάσει ὡς οὐκ ἐλπίζεις· τοῦτο γάρ ἡ ἔνταῦθα νόσος τῆς ψυχῆς συναποθνήσκουσα ἡμῖν προξενεῖ. Μεσίτην δέ Θεοῦ καί ἀνθρώπων οὐκ οἶμαι οὕτως ἀπλῶς εὐρίσκεσθαι. «Οὐ γάρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ οὗτοι Ἰσραηλιῖται εἰσιν», ἀλλ' οἱ κατά τό ὄνομα καί αὐτήν τήν τοῦ ὀνόματος δύναμιν ἐναργῶς ἐπιστάμενοι καί νοῦς ὄντες ὀρῶντες τόν Θεόν, οὐδέ πάντες οἱ τῶ τοῦ Χριστοῦ καλούμενοι ὀνόματι ὄντως Χριστιανοί. «Οὐ γάρ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, φησὶν ὁ Χριστός, εἰσελεύσεται εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τό θέλημα τοῦ πατρός μου», ὡσπερ καί «πολλοί, φησὶν, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐροῦσί μοι· Κύριε, οὐ τῶ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καί ἐρῶ αὐτοῖς· ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ἀπέλθατε ἀπ' ἐμοῦ ἐργάται τῆς ἀνομίας».

8. Διά τοῦτο οὖν προσέχειν δεῖ πάντας ἡμᾶς, ἀδελφοί, τούς τε μεσιτεύοντας τούς τε ἡμαρτηκότας καί αὐτούς τούς βουλομένους καταλλαγῆναι Θεῷ, ἵνα μήτε οἱ μεσιτεύοντες ὀργήν ἀντί μισθοῦ ἐπισπάσωνται, μήτε οἱ προσκεκρουκότες καί καταλλαγῆναι σπουδάζοντες ἐχθρῶ καί φονεῖ καί πονηρῶ συμβούλῳ ἀντί μεσίτου ἐντύχωσιν. Οἱ γάρ τοιοῦτοι μετά ἀπειλῆς φρικτῆς ἀκούσονται· «τίς ὑμᾶς κατέστησεν ἄρχοντας καί δικαστάς τοῦ λαοῦ μου», καί πάλιν· «ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τήν δοκόν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου καί τότε διαβλέψεις ἐκβάλλειν τό κάρφος τό ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου». Δοκός δέ ἐστὶ πάθος ἐν ἣ ἐπιθυμία τις ἐπισκοτοῦσα τόν ὀφθαλμόν τῆς ψυχῆς. Καί αὐθις· «ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν», καί πάλιν· «τῶ δέ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ Θεός· ἵνατί σύ ἐκδιηγῆ τά δικαιώματά σου καί ἀναλαμβάνεις τήν διαθήκην μου διά στόματός σου; Σύ δέ ἐμίσησας παιδείαν καί ἐξέβαλες τούς λόγους μου εἰς τά ὀπίσω», καί ὁ Παῦλος φησιν· «σύ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῶ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· δυνατός δέ ἐστὶν ὁ Θεός, διά τοῦ πιστοῦ δούλου αὐτοῦ, στηῆσαι αὐτόν».

9. Διά ταῦτα τοιγαροῦν πάντα φρίττω καί τρέμω, ἀδελφοί καί πατέρες μου, καί παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς ἐξασφαλιζόμενος καί ἑμαυτόν διά τῆς πρὸς ὑμᾶς παρακλήσεως μή καταφρονητικῶς ἔχει περί τά θεῖα ταῦτα καί φρικτά τοῖς πᾶσι μυστήρια μηδέ παίζειν ἐν οὐ παικτοῖς μηδέ κατά τῆς ψυχῆς ἡμῶν διά κενοδοξίαν ἢ φιλοδοξίαν ἢ ἐμπορίαν ἢ ἀναισθησίαν· γίνεται γάρ διά τό ῥαβδί καί πατέρες καλεῖσθαι ἀλλοτρίους ἀναδέχεσθαι λογισμούς. Μή, παρακαλῶ, μή ἀναισχύντως οὕτως ἀπλῶς τήν τῶν ἀποστόλων ἀξίαν ἀρπάζωμεν, ἀπό τοῦ ἐπί γῆς ὑποδείγματος παιδευόμενοι. Εἰ γάρ τῶ ἐκπροσωποῦντι τῶ ἐπιγείῳ βασιλεῖ ἐξομοιωθῆναί τις τολμήσει κατά αὐθάδειαν, καί τά ἐκείνῳ ἐμπιστευθέντα κρατεῖν καί ποιεῖν λάθρα φωραθῆ ἢ καί φανερώς μετεπαγγέλληται διαπράττεσθαι, αὐτός καί οἱ αὐτοῦ συμμύσται καί ὑπήκοοι τιμωρίας ἐσχάταις εἰς φόβον τῶν ἄλλων καθυποβάλλονται καί ὡς ἄφρων καί ἀναισθητος παρά πάντων καταγελάται, τί πείσονται εἰς τό μέλλον οἱ τήν τῶν ἀποστόλων ἀξίαν ἀναξίως ἀρπάζοντες;

10. Ἀλλά γάρ μηδέ μεσίται τῶν λοιπῶν πρό τοῦ πλησθῆναι ὑμᾶς Πνεύματος Ἁγίου γενέσθαι θελήσητε καί πρό τοῦ γνωρίσαι καί φιλιωθῆναι ὑμᾶς ἐν αἰσθήσει ψυχῆς τῶ βασιλεῖ τῶν ἀπάντων, ἐπειδή οὐδέ πάντες οἱ τόν ἐπίγειον βασιλέα γνωρίζοντες καί τούς ἄλλους εἰς αὐτόν δύνανται μεσιτεύειν. Ὀλίγοι γάρ λίαν τοῦτο δύνανται ποιεῖν, οἵτινες ἐξ ἀρετῆς καί ἰδρώτων ἦτοι δουλειῶν αὐτῶν τῶν τήν πρὸς αὐτόν

παρρησίαν ἐκτήσαντο καὶ οὐχὶ μεσίτου κάκεῖνοι δεόμενοι ἀλλὰ στόμα πρὸς στόμα συλλαλοῦντες τῷ βασιλεῖ. Οὐ φυλάζομεν τοιγαροῦν καὶ ἐπὶ Θεῷ ταύτην τὴν τάξιν, πατέρες καὶ ἀδελφοί, οὐ τιμήσομεν τὸν ἐπουράνιον βασιλέα κἄν ἴσον τοῦ ἐπιγείου, ἀλλ' ἐαυτοῖς τὴν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ εὐωνύμων καθέδραν καὶ πρὸ τοῦ αἰτήσασθαι καὶ λαβεῖν προαρπάζοντες χαρισόμεθα; ὦ τόλμης! Ποία αἰσχύνῃ ἡμᾶς καταλάβοι; Ὅτι εἰ μὴ δι' ἄλλο τι ἐγκληθησόμεθα· ἀλλὰ γε διὰ τοῦτο μόνον ὡς καταφρονηταὶ μετὰ ἀτιμίας καὶ τῆς προεδρίας στερηθησόμεθα καὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἀπορριφθώμεθα. Ἀλλ' ἄρκεῖ ταῦτα πρὸς νουθεσίαν τῶν προσέχειν ἐαυτοῖς βουλομένων· τούτου γάρ χάριν καὶ παρεκβατικώτερον τῆς προκειμένης ὑποθέσεως τὸν λόγον πεποιήκαμεν. Ἡμεῖς δὲ εἵπωμεν ἄρτι, ὅπερ, τέκνον, μαθεῖν ἐπεζήτησας.

11. Ὅτι γὰρ ἐνδέχεται εἰς μοναχὸν ἱερωσύνην μὴ ἔχοντα ἐξαγγέλειν ἡμᾶς, τοῦτο ἄφ' οὗ τὸ τῆς μετανοίας ἔνδυμά τε καὶ πρόσχημα ἐκ Θεοῦ ἐδωρήθη τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ καὶ μοναχοὶ ὠνομάσθησαν ἐπὶ πάντας εὐρήσεις γενόμενον, καθὼς ἐν ταῖς θεοπνεύστοις τῶν πατέρων γραφαῖς ἐγγράφεται, ἐν αἷς ἐγκύψας εὐρήσεις ὡς ἀληθῆ τά λεγόμενα. Πρὸ δὲ τούτων ἀρχιερεῖς μόνον τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν τὴν ἐξουσίαν κατὰ διαδοχὴν ὡς ἐκ τῶν θείων ἀποστόλων ἐλάβανον, τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος καὶ τῶν ἀρχιερέων ἀχρειουμένων εἰς ἱερεῖς βίον ἔχοντας ἄμωμον καὶ χάριτος θείας ἠξιωμένους ἢ φρικτὴ ἐγχείρησις αὕτη προβέβηκεν· εἶτα καὶ τούτων ἀναμίξ γενομένων, τῶν ἱερέων ὁμοῦ καὶ ἀρχιερέων τῷ λοιπῷ ἐξομοιουμένων λαῷ καὶ πολλῶν ὡς καὶ νῦν περιπιπτόντων πνεύμασι πλάνης καὶ ματαιίας κενοφωνίας καὶ ἀπολλυμένων, μετήχθη, ὡς εἴρηται, εἰς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, λέγω δὴ τοὺς μοναχοὺς, οὐκ ἐκ τῶν ἱερέων ἢ ἀρχιερέων ἀφαιρεθεῖσα, ἀλλὰ ταύτης ἐαυτοῦς ἐκείνων ἀλλοτριωσάντων. «Πᾶς γὰρ ἱερεὺς μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καθίσταται πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ὁ Παῦλός φησι, καὶ ὀφείλει ὡσπερ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ οὕτως καὶ ὑπὲρ ἐαυτοῦ προσφέρειν θυσίαν».

12. Ἀλλ' ἀνωτέρω τοῦ λόγου ἀρξώμεθα καὶ ἴδωμεν, πόθεν καὶ πῶς καὶ τίσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ ἐξουσία αὕτη τοῦ ἱερουργεῖν καὶ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐδόθη, καὶ κατὰ τάξιν ὡσπερ ἠρώτησας οὕτως καὶ σαφῆς ἢ λύσις γενήσεται, οὐ σοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἄλλοις ἀνθρώποις. Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν εἰπόντος τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα ὅτι ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἀκούσαντες οἱ Ἑβραῖοι ἔλεγον· βλασφημίαν οὗτος λαλεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός; Οὕτως οὐδέπω ἄφεις ἐδίδοτο ἁμαρτιῶν, οὐ παρά προφητῶν, οὐ παρά ἱερέων, οὐ παρά τῶν τότε πατριαρχῶν τινος. Διό καὶ ὡς καινοῦ τινος δόγματος καὶ πράγματος παραδόξου κηρυσσομένου οἱ γραμματεῖς ἐδυσχέρανον· ὁ δὲ Κύριος οὐκ ἐμέμψατο αὐτούς τούτου γε ἔνεκα, ἀλλὰ μᾶλλον ὃ ἠγνόουν ἐδίδαξεν ὡς Θεὸν ἐαυτὸν δείξας καὶ οὐχ ὡς ἄνθρωπον τὴν ἄφειν τῶν ἡμαρτημένων δωρούμενον· φησὶ γὰρ πρὸς αὐτούς, ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρτίας, λέγει τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐξέτεινε καὶ ἀποκατέστη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη, διὰ τοῦ ὀρωμένου θαύματος τὸ μεῖζον καὶ ἀόρατον πιστωσάμενος. Οὕτως τὸν Ζακχαῖον, οὕτως τὴν πόρνην, οὕτως τὸν Ματθαῖον ἀπὸ τοῦ τελωνίου, οὕτως τὸν Πέτρον τρίς ἀρνησάμενον, οὕτως τὸν παραλυτικόν, ὃν ἰασάμενος καὶ μετὰ ταῦτα εὐρών εἶπεν· ἴδε ὑγιής γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται. Τοῦτο δὲ εἰπὼν ἔδειξεν, ὅτι δι' ἁμαρτίας ἐκεῖνος εἰς τὴν

νόσον ἐνέπεσεν καί ταύτης ἀπαλλαγείς ἔλαβεν καί τήν ἄφεσιν τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων, οὐ χρόνων δεηθέντος τούτου τινῶν πολλῶν, οὐ νηστείας, οὐ χαμεινίας, ἀλλ' ἤ μόνον ἐπιστροφῆς καί πίστεως ἀδιστακτοῦ καί ἐκκοπῆς τοῦ κακοῦ καί μετανοίας ἀληθινῆς καί δακρύων πολλῶν, ὡς ἡ πόρνη καί ὁ Πέτρος ὁ κλαύσας πικρῶς.

Ἐντεῦθεν ἡ ἀρχή τοῦ μεγάλου τούτου δώρου καί Θεῶ μόνῳ πρέποντος, ὁ καί μόνος ἐκέκτητο· εἶτα τοῖς μαθηταῖς ἀντ' ἐκείνου καταλιμπάνει τό τοιοῦτον χάρισμα μέλλων πρὸς τόν οὐρανόν ἀνελθεῖν. Πῶς δέ τήν ἀξίαν ταύτην καί ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐπιδέδωκε; Καταμάθωμεν καί τίνας καί πόσους καί πότε. Τούς προκρίτους ἔνδεκα μαθητάς, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν καί συνηγμένων ἔνδον ὁμοῦ. Εἰσελθὼν γάρ καί στάς ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐνεφύσησε καί φησι· «λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται», καί οὐδέν περὶ ἐπιτιμίων τέως αὐτοῖς ἐντέλλεται, ὡς παρά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέλλοντος διδάσκεισθαι.

13. Ὡς οὖν εἴρηται, κατὰ διαδοχὴν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι τήν ἐξουσίαν ταύτην μετέπεμπον πρὸς τοὺς καί τοὺς θρόνους ἐπέχοντας αὐτῶν, ὡς τῶν τε λοιπῶν οὐδεὶς οὐδέ ἐννοῆσαί τι τοιοῦτον ἐτόλμα. Οὕτως ἐφύλαττον μετὰ ἀκριβείας οἱ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου τό δίκαιον τῆς ἐξουσίας ταύτης. Ἀλλ' ὡς εἵπομεν προϊόντος τοῦ χρόνου συνεχύθησαν καί συνεφύρησαν τοῖς ἀναξίοις οἱ ἄξιοι καί ὑπὸ τοῦ πλήθους συνεκαλύπτοντο, ἄλλος ἄλλου προέχειν φιλονεικῶν καί τήν προεδρίαν τῇ ἀρετῇ ὑποκρινόμενος. Ἀφ' οὗ γάρ οἱ τοὺς θρόνους τῶν Ἀποστόλων ἐπέχοντες σαρκικοί καί φιλήδονοι καί φιλόδοξοι ἀπεφάνθησαν καί εἰς αἰρέσεις ἐξέκλιναν, ἐγκατέλιπεν αὐτούς ἡ θεία χάρις, καί ἡ ἐξουσία αὕτη ἐκ τῶν τοιούτων ἀφῆρηται. Διό καί πάντα τὰ ἄλλα, ἃ οἱ ἱεουργοῦντες ἔχειν ὀφείλουσιν, ἀφέμενοι, τοῦτο μόνον ἀπαιτοῦνται ἔχειν τό ὀρθόδοξον. Οἶμαι δέ οὐδέ τοῦτο· οὐδέ γάρ ὁ μὴ παρεισφέρων νεωστί δόγμα εἰς τήν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ οὗτος ὀρθόδοξος, ἀλλ' ὁ βίον τῷ ὀρθῷ λόγῳ κεκτημένος συνάδοντα. Τοῦτον δέ καί τόν τοιοῦτον οἱ κατὰ καιρούς πατριάρχαι καί μητροπολιταὶ ἢ ζητήσαντες οὐκ ἀπέτυχον ἢ εὐρόντες τόν ἀνάξιον μᾶλλον ἀντ' ἐκείνου προετιμήσαντο, τοῦτο μόνον αὐτόν ἀπαιτοῦντες τό ἐγγράφως ἐκθέσθαι τό τῆς πίστεως σύμβολον, καί τοῦτο μόνον ἀποδεχόμενοι τό μήτε ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωτὴν εἶναι μήτε διὰ τό κακόν τι ἀντιμάχεσθαι, εἰρήνην ὡσπερ ἐντεῦθεν τῇ ἐκκλησίᾳ περιποιούμενοι, ὃ χεῖρον πάσης ἐχθρας ἐστὶ καί μεγάλης ἀκαταστασίας αἴτιον. Ἐκ τούτου οὖν οἱ ἱερεῖς ἠχρειώθησαν καί γεγόνασιν ὡς ὁ λαός. Μὴ ὄντων γάρ τινων ἐξ αὐτῶν ἄλας, ὡς ὁ Κύριος ἔφη, ἵνα διὰ τῶν ἐλέγχων σφίγγωσι καί ἀναστέλλωσι κἄν ὀπωσοῦν τόν διαρρέοντα βίον, ἀλλὰ συγγινωσκόντων μᾶλλον καί συγκαλυπτόντων ἀλλήλων τὰ πάθη ἐγένοντο χεῖρους μὲν αὐτοῖ τοῦ λαοῦ, χεῖρων δέ αὐτῶν ὁ λαός. Τινές δέ τοῦ λαοῦ καί κρείττονες ἀπεφάνθησαν μᾶλλον τῶν ἱερέων, ἐν τῷ ἐκείνων ἀφεγγεῖ ζόφῳ ὡς ἄνθρακες οὔτοι φαινόμενοι. Εἰ γάρ ἐκεῖνοι κατὰ τόν τοῦ Κυρίου λόγον ἔλαμπον τῷ βίῳ ὡς ὁ ἥλιος, οὐκ ἄν ὠρῶντο οἱ ἄνθρακες διαυγάζοντες, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ τρανοτέρου φωτός ἡμαυρωμένοι ἐδείκνυντο ἄν. Ἐπεὶ δέ τό πρόσχημα μόνον καί τό τῆς ἱερωσύνης ἔνδυμα ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐναπελείφθη, τῆς τοῦ πνεύματος δωρεᾶς ἐπὶ τοὺς μοναχοὺς μεταβάσης καί διὰ τῶν σημείων γνωριζομένης ὡς τόν βίον τῶν Ἀποστόλων διὰ τῶν πράξεων μετερχομένου, κάκεῖ πάλιν ὁ διάβολος τὰ οἰκεῖα

εἰργάσατο. Ἰδὼν γάρ αὐτούς ὅτι ὡς νέοι τινες μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ αὐθις ἀνεδείχθησαν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τῷ βίῳ καὶ τοῖς θαύμασιν ἔλαμψαν, τοὺς ψευδαδέλφους καὶ τὰ ἴδια σκευὴ εἰσαγαγόν τούτοις ἀνέμιξε καὶ κατὰ μικρὸν πληθυνθέντες, ὡς ὄρᾳς, ἠχρειώθησαν καὶ γεγόνασι μοναχοὶ πάμπαν ἀμόναχοι.

Οὔτε οὖν τοῖς τῷ σχήματι μοναχοῖς οὔτε τοῖς κεχειροτονημένοις καὶ εἰς ἱερωσύνης ἐγκαταλεγείσι βαθμὸν οὔτε τοῖς τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης τετιμημένοις ἀξιώματι, πατριάρχαις φημί καὶ μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις, ἀπλῶς οὕτως καὶ διὰ μόνην τὴν χειροτονίαν καὶ τὴν ταύτης ἀξίαν τὸ ἀφιέναι ἀμαρτίας ἀπὸ Θεοῦ δίδοται - ἅπαγε! - ἱεουργεῖν γάρ μόνον αὐτοῖς συγκεχώρηται, οἷμαι δέ οὐδ' αὐτὸ τοῖς πολλοῖς αὐτῶν, ἵνα μὴ χόρτος ὄντες ἐκεῖθεν κατακαυθήσονται, ἀλλὰ μόνοις ἐκείνοις, ὅσοις ἐν ἱερεῦσι καὶ ἀρχιερεῦσι καὶ μοναχοῖς τὸ συγκαταριθμεῖσθαι ἐστὶ τοῖς τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ χοροῖς διὰ τὴν ἀγνότητα.

14. Πόθεν οὖν αὐτοὶ τε οἱ τοῖς εἰρημένοις ἐγκαταλεγέντες ἐκεῖνο νοήσωσι καὶ οἱ αὐτούς ἐκζητοῦντες τούτους ἀκριβῶς ἐπιγνώσονται; Ὅθεν ὁ Κύριος ἐδίδαξεν οὕτως εἰπὼν· «σημεῖα δέ τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μοι δαιμόνια ἐκβάλουσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς - ὅπερ ἐστὶν ἡ θεόπνευστος διδασκαλία τοῦ Λόγου καὶ ὠφέλιμος -, ὄφεις ἀροῦσι, κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτούς βλάψῃ», καὶ πάλιν· «ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς». Ποίων καρπῶν; Ὡς τὸ πλήθος ἀπαριθμούμενος ὁ Παῦλος λέγει· «ὁ δέ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» μεθ' ὧν εὐσπλαγχνία, φιλαδελφία, ἐλεημοσύνη καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα· πρὸς τούτοις· «λόγος σοφίας, λόγος γνώσεως, χαρίσματα ἰαμάτων καὶ ἕτερα πλεῖστα, ἃ πάντα ἐνεργεῖ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἐκάστῳ καθὼς βούλεται». Οἱ γοῦν τούτων ἐν μετοχῇ γεγονότες τῶν χαρισμάτων - ἢ πάντων ἢ ἐκ μέρους κατὰ τὸ συμφέρον αὐτοῖς - ἐν τῷ χορῷ τῶν Ἀποστόλων ἐγκατελέγησαν καὶ οἱ νῦν τοιοῦτοι ἀποτελούμενοι ἐκεῖσε ἐγκαταλέγονται. Διὸ καὶ φῶς εἰσὶν οὗτοι τοῦ κόσμου, ὡς αὐτὸς φησὶν ὁ Χριστὸς· «οὐδεὶς λύχνον ἄψας τίθησιν αὐτόν ὑπὸ τὸν μόδιον ἢ ὑπὸ κλίνην, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα φαίνη πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ». Οὐκ ἐκ τούτων δέ μόνων οἱ τοιοῦτοι γνωρίζονται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ βίου αὐτῶν διαγωγῆς· οὕτω γάρ καὶ οἱ ζητοῦντες αὐτούς καὶ αὐτοὶ ἑαυτὸν ἕκαστος ἀκριβέστερον ἐπιγνώσονται, οἷον εἰ καθ' ὁμοίότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνεπαισχύντως, μᾶλλον δέ ὡς μεγίστην δόξαν ἠγήσαντο τὴν εὐτέλειαν καὶ ταπεινώσιν καὶ ὡς ἐκεῖνος τὴν ὑπακοὴν ἀνυποκρίτως εἰς τοὺς ἑαυτῶν πατέρας καὶ ὀδηγούς, ἔτι γε μὴν καὶ εἰς τοὺς πνευματικῶς ἐπιτάττοντας ἐπεδείξαντο, εἰ ἀτιμίας καὶ ὕβρεις καὶ ὄνειδισμούς καὶ λοιδορίας ἀπὸ ψυχῆς ἠγάπησαν καὶ τοὺς ἐπιφέροντας αὐτοῖς ταῦτα ὡς ἀγαθῶν μεγάλων προξένους ἀπεδέξαντο καὶ ἀπὸ ψυχῆς μετὰ δακρύων ὑπὲρ αὐτῶν ἠῴξαντο, εἰ πᾶσαν δόξαν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ κατέπτυσαν καὶ σκύβαλα τὰ ἐν αὐτῷ τερπνά ἠγήσαντο. Καὶ τί τὰ πολλά καὶ προφανῆ λέγων τὸν λόγον μηκύνω; Ἐάν πᾶσαν μὲν ἀρετὴν, ἣν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκούωσιν ὑπαναγινωσκομένην γραφαῖς, ταύτην ἑαυτὸν ἕκαστος τῶν εἰρημένων εὐρίσκει κατωρθώκοτα, πᾶσαν δέ πρᾶξιν τῶν ἀγαθῶν ὡσαύτως μετελθόντα καὶ ἐπὶ μιᾷ τούτων ἐκάστη τὴν προκοπὴν, τὴν ἀλλοίωσιν, τὸν βαθμὸν ἐπεγνωκότα καὶ πρὸς τὸ ὕψος τῆς θεϊκῆς δόξης αἰρόμενον, τότε καὶ ἑαυτὸν τις γνώτω μέτοχον Θεοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ χαρισμάτων γεγονότα καὶ ὑπὸ τῶν καλῶς ὀρώντων ἢ καὶ ὑπ'

αὐτῶν τῶν ἀμβυωπούντων γνωσθήσεται. Καί οὕτως οἱ τοιοῦτοι εἶποιεν ἄν τοῖς πᾶσιν ἐν παρρησίᾳ· «ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· καταλλάγητε τῷ Θεῷ». Πάντες γάρ οἱ τοιοῦτοι τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξαν μέχρι θανάτου, ἐπώλησαν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν καὶ διένειμαν τοῖς πτωχοῖς, ἠκολούθησαν τῷ Χριστῷ διὰ τῆς τῶν πειρασμῶν ὑπομονῆς, ἀπώλεσαν τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἕνεκεν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ εὖρον αὐτάς εἰς ζωὴν αἰώνιον. Εὐρόντες δὲ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, ἐν φωτί νοητῷ εὖρον αὐτάς καὶ οὕτως ἐν τῷ φωτί τούτῳ εἶδον τό ἀπρόσιτον φῶς, αὐτόν τόν Θεόν, κατὰ τό γεγραμμένον· «ἐν τῷ φωτί σου ὀφόμεθα φῶς». Πῶς οὖν ἔστιν εὑρεῖν τινα ἣν ἔχει ψυχὴν, πρόσεχε! Ἡ ἐκάστου ψυχὴ ἐστὶν ἡ δραχμὴ ἣν ἀπώλεσεν οὐχ ὁ Θεὸς ἀλλ' ἡμῶν ἕκαστος ἐν τῷ σκόστει τῆς ἀμαρτίας βυθίσας ἑαυτόν. Ὁ δὲ Χριστός, τό ὄντως φῶς, ἐλθὼν καὶ τοὺς ζητοῦντας αὐτόν συναντῶν, ὡς οἶδε μόνος αὐτός, ἰδεῖν ἑαυτόν αὐτοῖς ἐχαρίσατο. Τοῦτό ἐστιν εὑρεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τό ἰδεῖν τόν Θεόν καὶ ἐν τῷ ἐκείνου φωτί αὐτόν γενέσθαι ἀπάσης κτίσεως τῆς ὀρωμένης ἀνώτερον καὶ τόν Θεόν σχεῖν ποιμένα καὶ διδάσκαλον, παρ' οὗ καὶ τό δεσμεῖν καὶ λύειν, εἰ βούλει, γνώσεται, καὶ γνοὺς ἀκριβῶς προσκυνήσει τόν δεδωκότα καὶ τοῖς χρήζουσι μεταδώσει.

16. Τοῖς τοιούτοις οἶδα, τέκνον, δίδοσθαι τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν <τὴν ἐξουσίαν> ἀπὸ Θεοῦ Πατρός καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῖς θέσει οὖσιν καὶ ἁγίοις δούλοις αὐτοῦ. Τοιούτῳ καὶ αὐτός ἐγὼ ἐμαθήτευσα πατρὶ χειροτονίαν ἐξ ἀνθρώπων μὴ ἔχοντι, ἀλλὰ χειρὶ με Θεοῦ εἶτ' οὖν πνεύματι εἰς μαθητεῖαν ἐγκαταλέξαντι καὶ τὴν ἐξ ἀνθρώπων χειροτονίαν διὰ τόν παρακολουθήσαντα τύπον καλῶς λαβεῖν με κελεύσαντι, πάλαι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοῦτο σφοδρῶ πόθῳ κινούμενον.

17. Τοιγαροῦν γενέσθαι πρῶτον τοιοῦτοι εὐξώμεθα, ἀδελφοί καὶ πατέρες, καὶ οὕτως τοῖς ἄλλοις περὶ παθῶν ἀπαλλαγῆς καὶ ἀναδοχῆς λογισμῶν ὁμιλήσωμεν καὶ τοιοῦτον πνευματικόν ζητήσωμεν. Μᾶλλον μὲν οὖν τοιούτους ἐμπόνως ζητήσωμεν ἄνδρας, τοὺς ὄντας μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ πόνου καρδίας καὶ δακρῶν πολλῶν ἐπὶ ῥητὰς ἡμέρας ἱκετεύσωμεν τόν Θεόν, ἵνα ἀποκαλύψῃ τοὺς ὀφθαλμούς τῶν καρδιῶν ἡμῶν πρὸς τό ἐπιγνῶναι, εἴ που καὶ τοιοῦτός τις ἐν τῇ πονηρᾷ ταύτῃ γενεᾷ ὣν εὐρεθήσεται, ὅπως εὐρόντες αὐτόν ἄφωσιν λάβωμεν δι' αὐτοῦ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐντολαῖς ὅλη ψυχῇ ὑπακούοντες, καθάπερ ἐκεῖνος, ἀκούσας τὰς τοῦ Χριστοῦ, γέγονε μέτοχος τῆς χάριτος καὶ τῶν δωρεῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν τὰ ἀμαρτήματα παρ' αὐτοῦ ἔλαβε τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι πυρωθείς, ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ μονογενεῖ Υἱῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.